

Historické nosné drevené konštrukcie stien

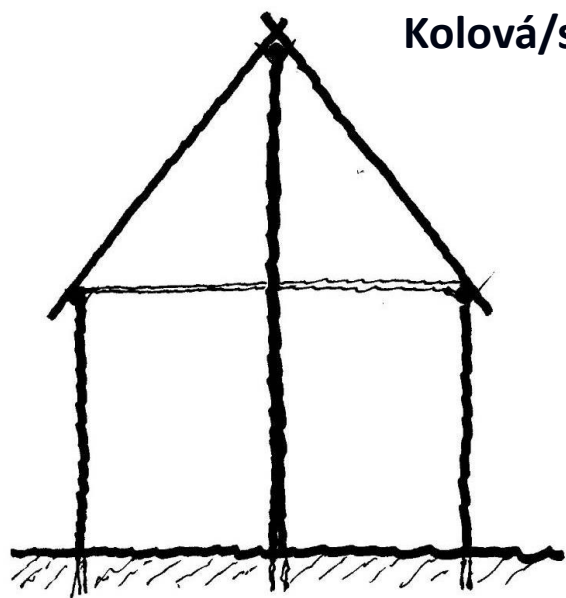
(stĺpiková, zrubová, rámová, hrazdená)

Ľubor Suchý, PÚ SR
Svätý Jur, 23.-25. 04. 2025
(AINOVA-Heritage train)

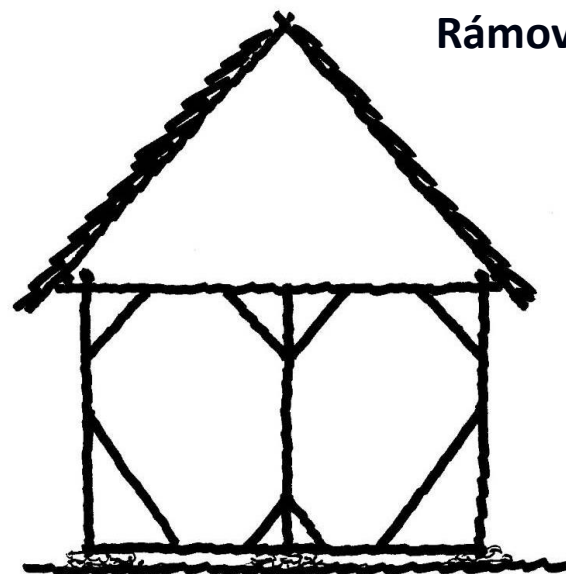
Nosné drevené steny – konštrukčné/typologické rozdelenie

- **Stĺpikové/kolové** (zväčša guľatina, ale aj trám)
- **Rámové** (tesársky opracované/zväčša hranené)
- **Zrubové** (fošne, guľatina, čiastočne hranené a hranené trámy) – lokality zväčša s bohatým výskytom dreva-lesy, podhorie
- **Hrazdené=rámové** (tesársky opracované/hranené) - lokality s menším výskytom dreva-nížiny
- **Kombinované** (hrazdená-rámová, zrubová-hrazdená, murovaná-zrubová/hrazdená)

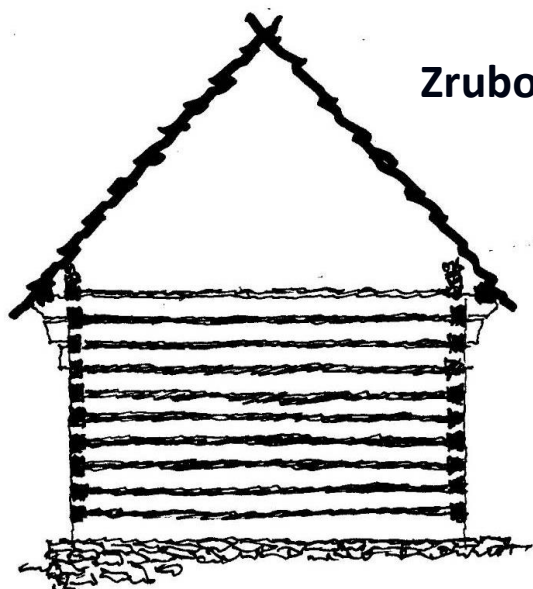
Drevené nosné konštrukcie

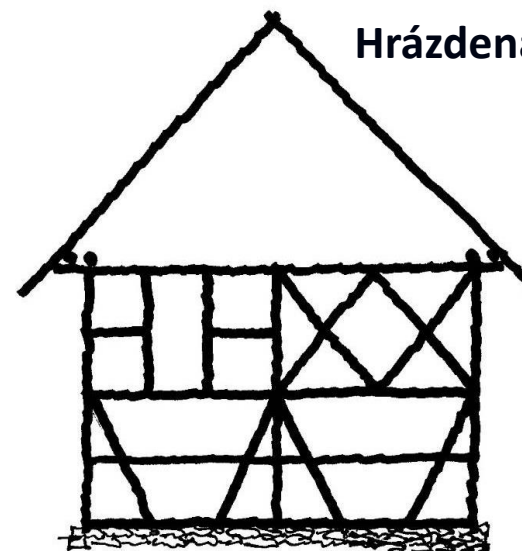
Kolová/stĺpiková

Rámová

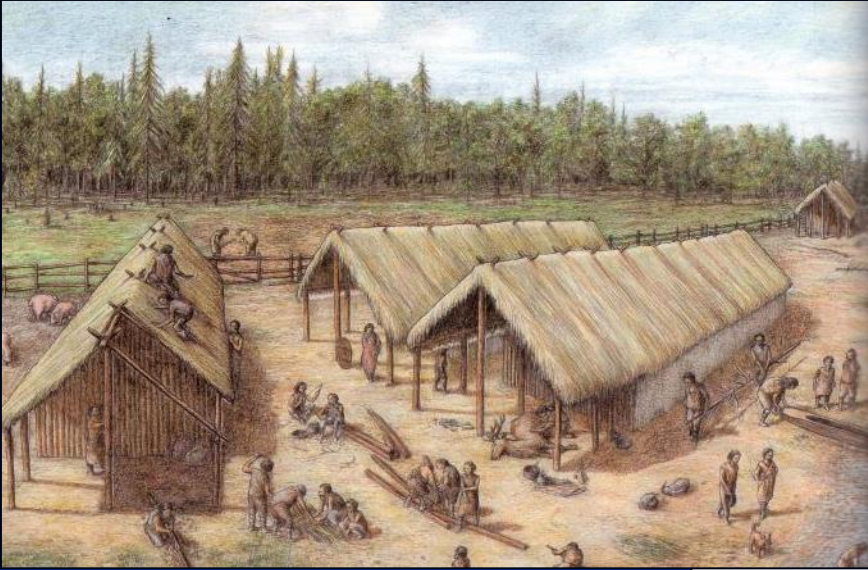

Zrubová

Hrázdená=rámová

Kolová/stĺpiková konštrukcia

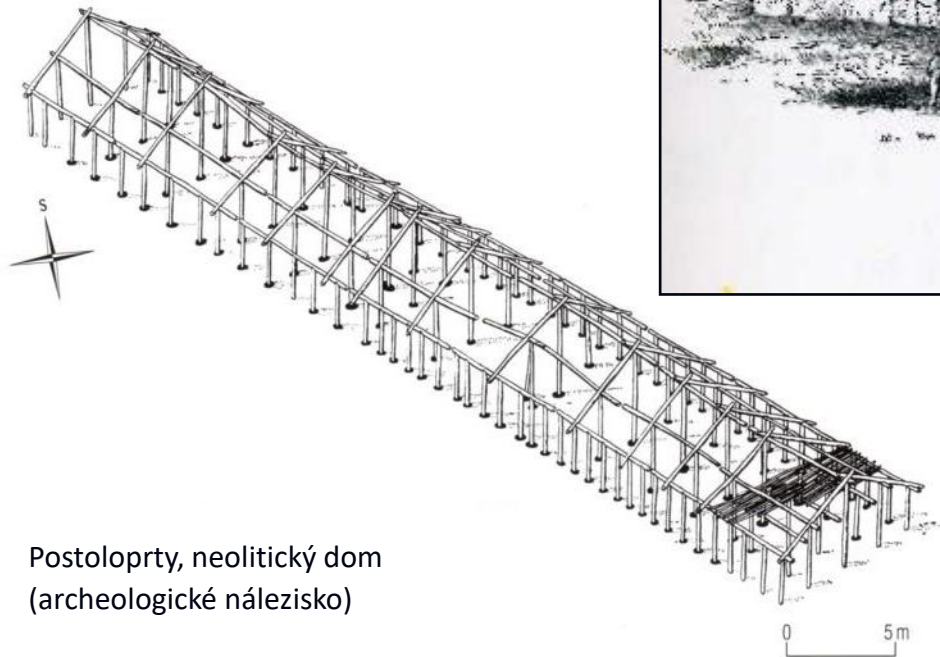

Charavines (F), neolitické domy
(rekonštrukcia osady)

Stavba neolitického „dlhého“ domu
(rekonštrukcia)

Zdroj: Jelínek, J.: Střecha nad hlavou-
Kořeny nejstarší architektury a bydlení,
Vitium Brno, 2016. s. 150,153,170

Postoloprty, neolitický dom
(archeologické nálezisko)

Plzeň-Křimice,
Západočeské muzeum
v Plzni (L. Suchý, 2024)

Ostrov (ČR) – praveká studňa kolová drážková konštrukcia (6 tisícročie pred. n. l.)

Drevina: dub, pôdorysný rozmer 80x80 cm

Záchranný archeologický výskum, 2018

Zdroj: abicko.cz

Hradisko Vladař (ČR) – cisterna na vodu/zrubová konštrukcia (5. st. pred. n. l.)

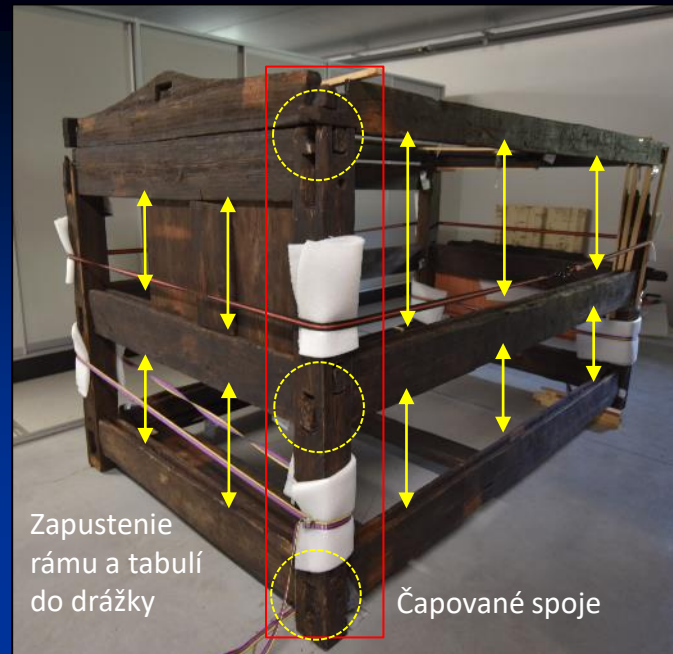
Komora cisterny 1,1 x 1,2
z dubových trámov/fošien
Plzeň, Západočeské muzeum
Ľ. Suchý, 2024

Poprad-Matejovce hrobka kniežaťa (prelom 4./5. st. n.l.)

Poprad-Matejovce, Hrobka kniežaťa
(2 komory-vonkajšia zrub, vnútorná rámová drážková
konštrukcia 170x290 cm) – materiál smrekovec opadavý
2005/06 archeologický výskum: SAV Nitra,
konzervovanie: Archäologisches Landesmuseum v
Schleswigu

Levoča, Mariánske nám. 35 archeologický výskum vo dvore

Košice, Hlavná 27/Východoslovenská galéria archeologický výskum vo dvore (zrub a rámová konštr.)

AGV: Ján Haruštiak, 2012
(foto: Archív KPÚ Prešov, 2012)

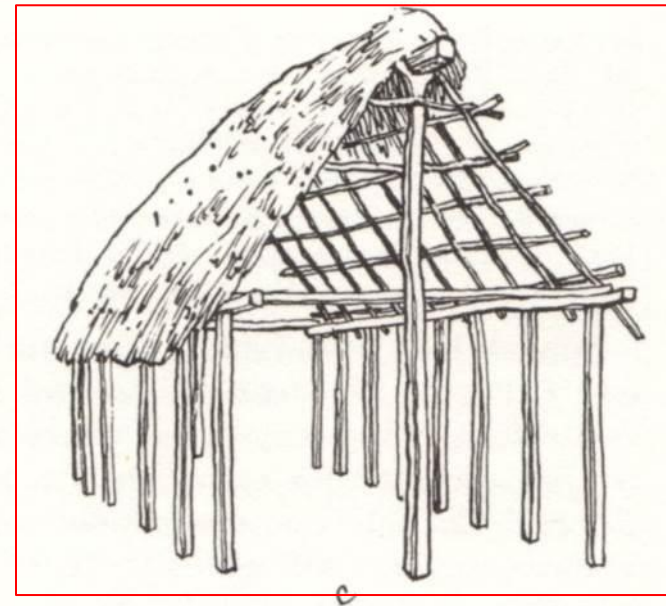

Časť steny zrubovej
konštrukcie

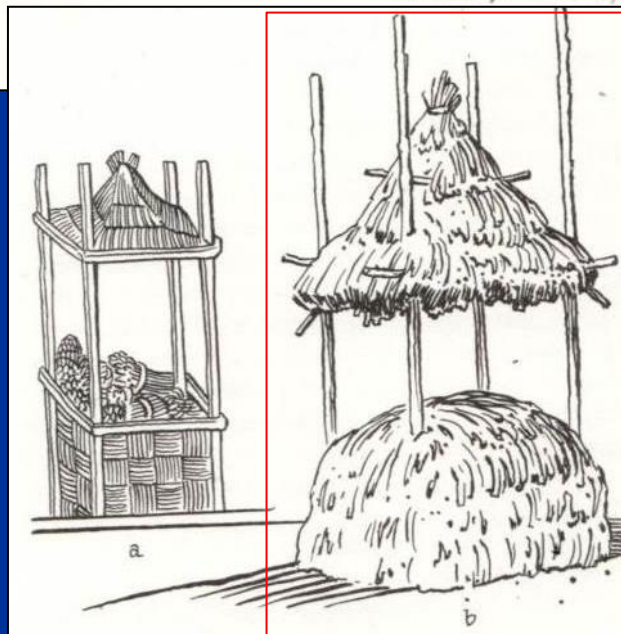
Prahový trám s drážkou
(rámová konštrukcia?)

Stípková konštrukcia

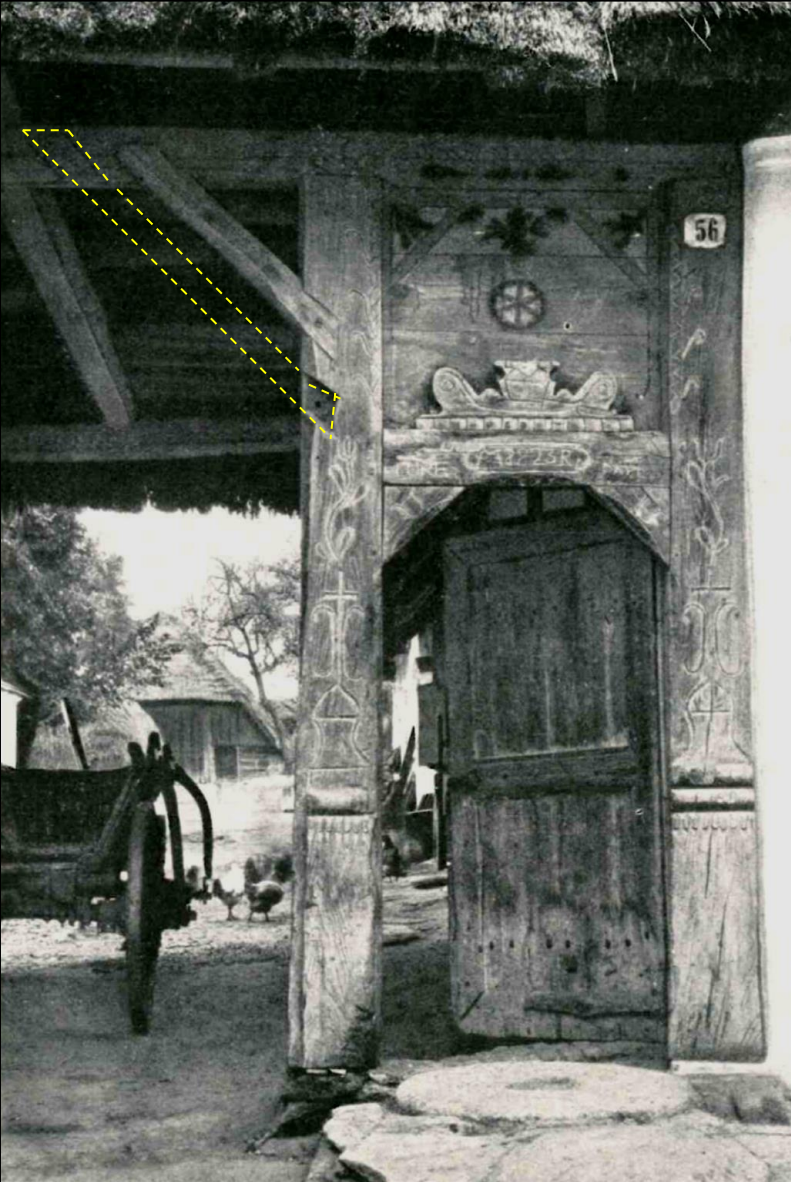
Sochový krov: a) Búč čp. 137, o. Komárno; b) Martovce
c) Svätý Peter, o. Komárno

Zdroj: Frolec, V., Vařeka, J.: Lidová architektúra
Encyklopédie,
ALFA Praha, 1983. s. 205, 208

Zdroj:wikipedia

Stĺpiková konštrukcia

Chorvátsky Grob č. 56, stĺpiková konštrukcia – ochrana zápražia domu pred slnkom + priestor na sušenie kukurice (dat. V nadpraží 1823)

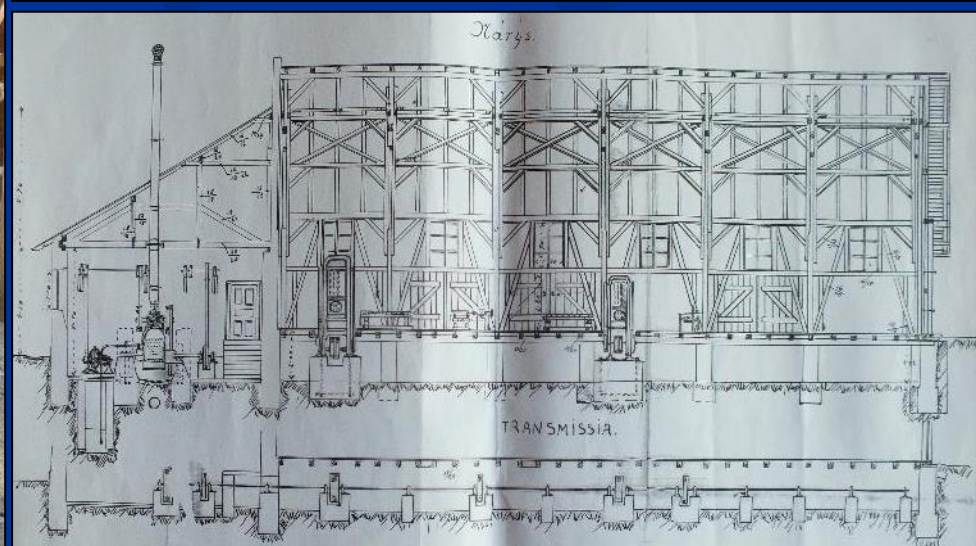
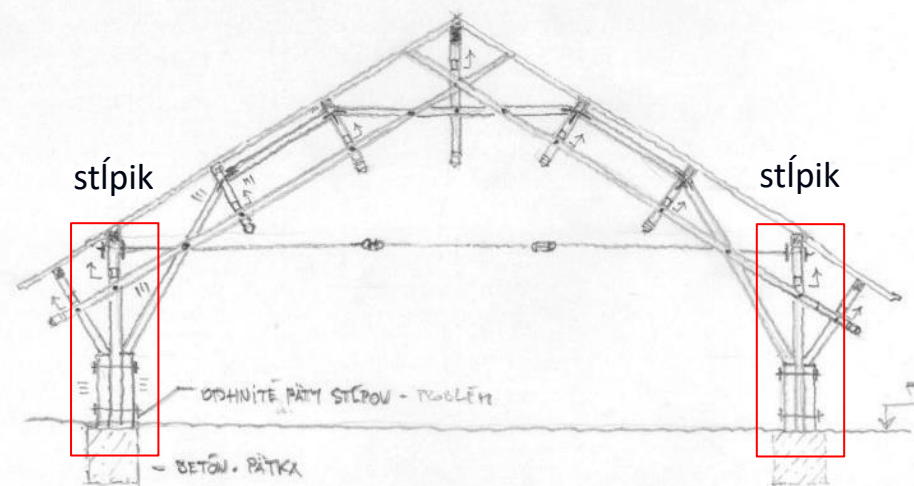
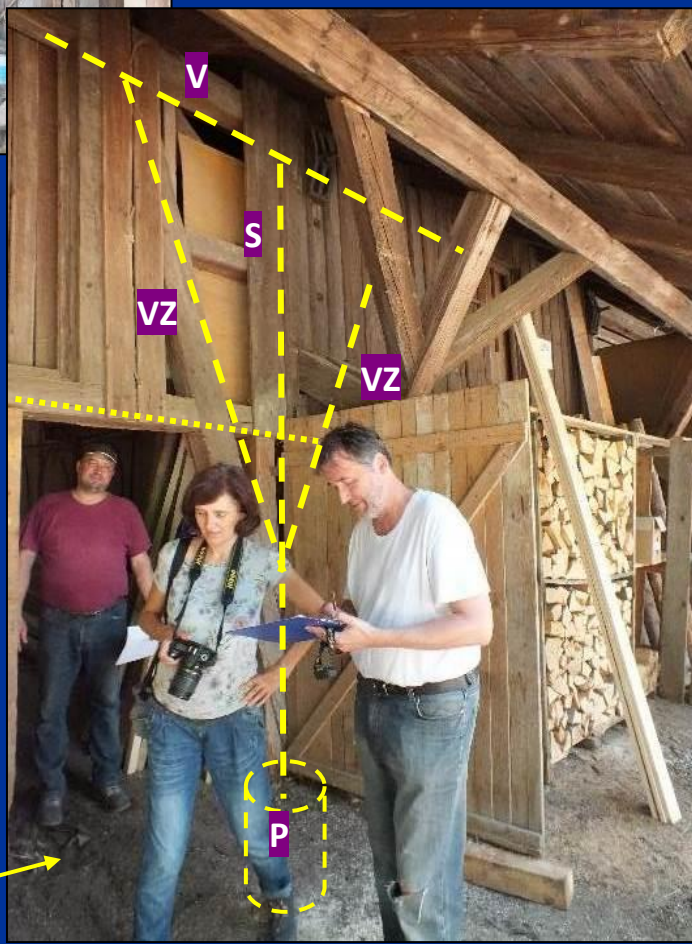

Zdroj: Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku, vyd. Jan Štenc, Praha 1925, s. 81, 83

Stĺpiková konštrukcia

Hodruša Hámre, Píla-pôvodne
parná 1926/28 (Ľ. Suchý, 2018)

- Klieštiny (KL)
- Väznica (V)
- Stĺpik (S)
- Vzpery zavetrenia (VZ)
- Päťka (P)

Bez prahového
trámu

Zrub

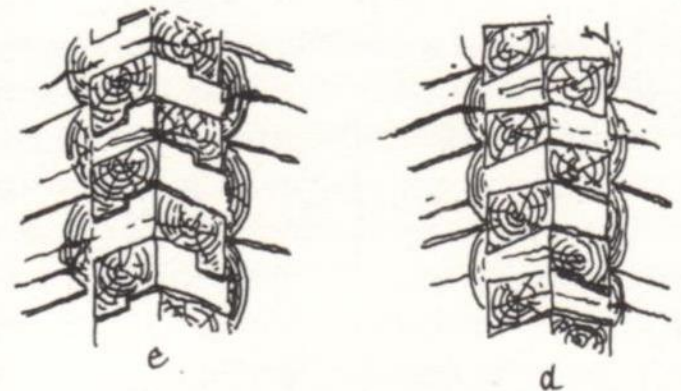
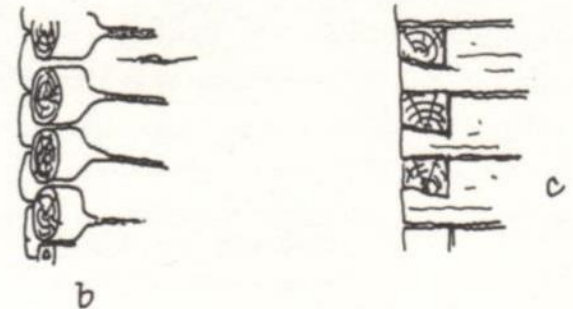
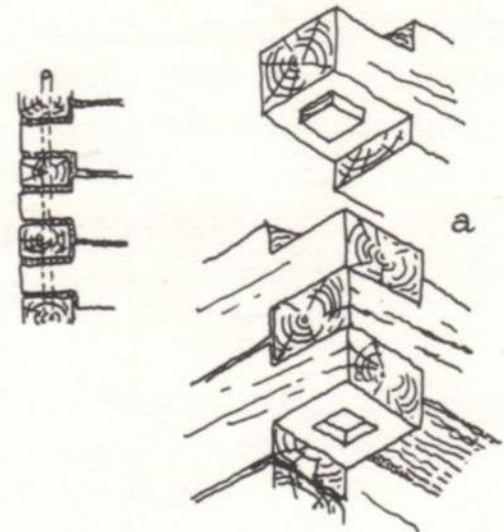
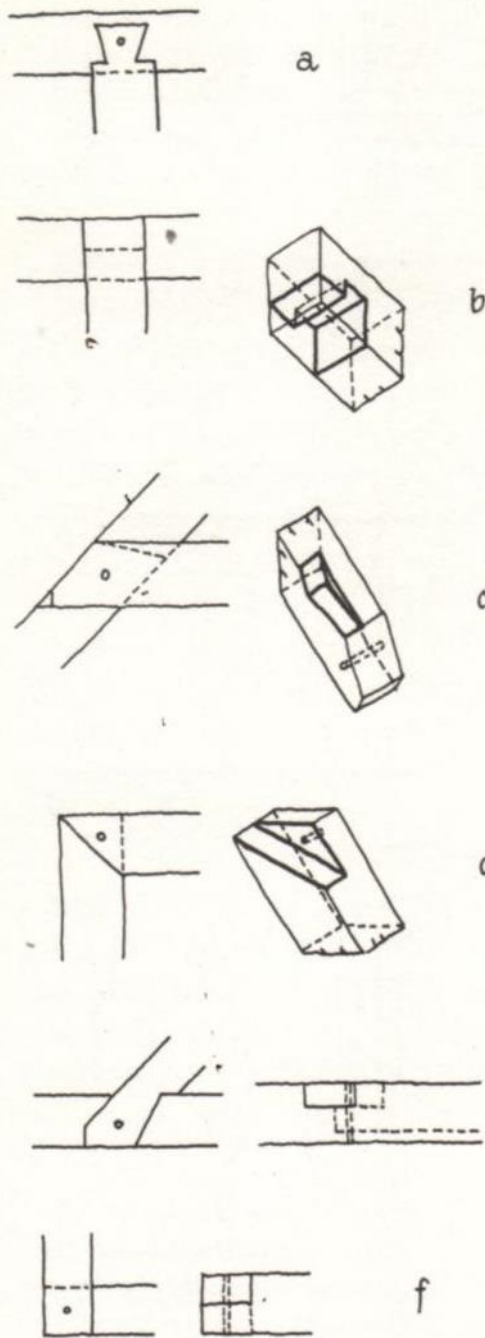
Nárožné spoje

Zdroj: Frolec, V., Vařeka, J.:
Lidová architektúra
Encyklopedie,
ALFA Praha, 1983. s. 208

Spôsoby preplátovania:

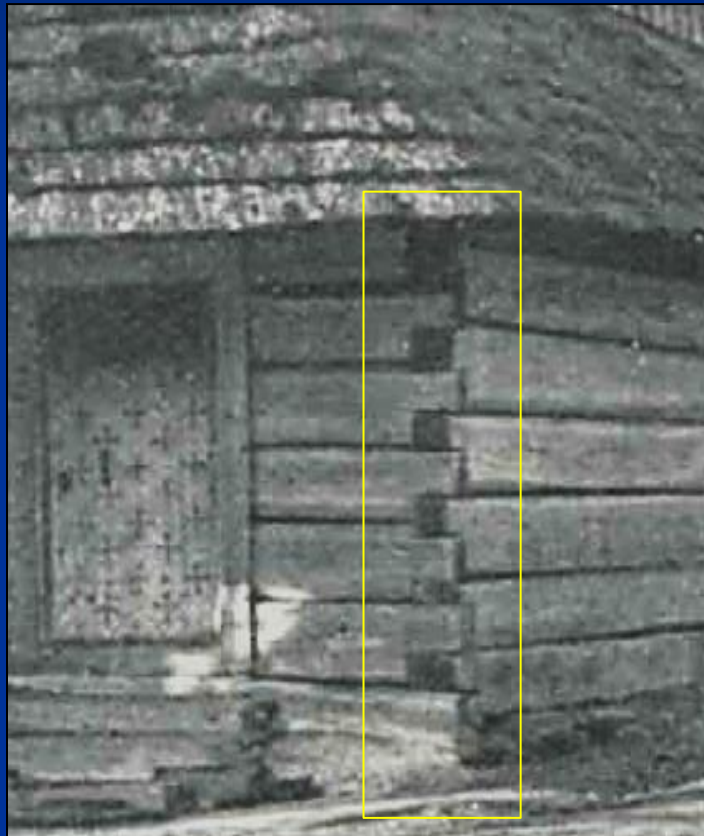
- a. Preplát. na rybinu/obojstr.
- b. Preplát. koncový s ozubom
- c. Preplát. na rybinu/jednostr.
- d. Preplát. nárožný/na pokos
- e. Preplát. na rybinu
- f. Nárožné preplátovanie

- a. preplát rovný
- b. preplát rovný/guľatina
- c. preplát na rybinu/jednostr.
- d. preplát na rybinu/obojstr.
- e. preplát s ozubom/zámok

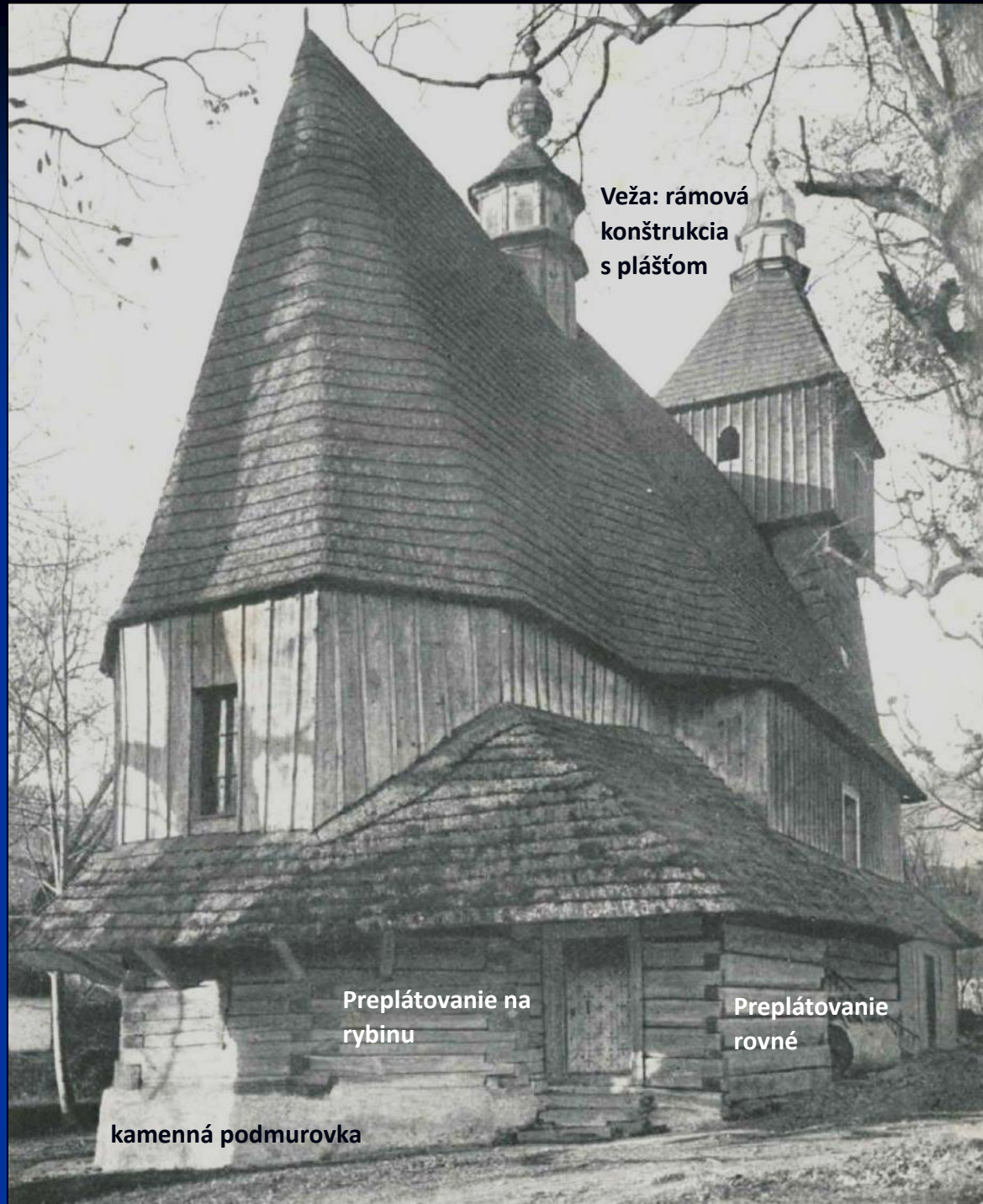

Zrubová konštrukcia

Hervartov – drevený Kostol sv. Františka z Assisi
(pol. 16. st., vid'. zdroj)

Preplátovanie rovné

Veža: rámová
konštrukcia
s plášťom

Preplátovanie na
rybinu

Preplátovanie
rovné

kamenná podmurovka

Zdroj: Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku,
vyd. Jan Štenc, Praha 1925, s. 27

Zrubová konštrukcia

Nová sedlica, drevený Chrám archanjela Michala (1794)

Zdroj: Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku, vyd. Jan Štenc, Praha 1925, s. 135 a [google.com: muzeum.sk](http://google.com:muzeum.sk), regionZemplin.sk

Zrubová konštrukcia

Chotča pri Stropkove, drevený rkat. Kostol poškodený v
r. 1915 (postavený 1639)

zárubňa
(drážková konštrukcia)

Zdroj: Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku, vyd. Jan Štenc,
Praha 1925, s. 194

Zrubová konštrukcia (plátované nárožie)

Nárožie zrubovej konštrukcie s plátovanými spojmi
a presahom zhlaví rôznych tvarov

Škály utesnené štiepanou žrd'ovinou

Masívne prahové trámy

Foto: E. Semanová, 2006

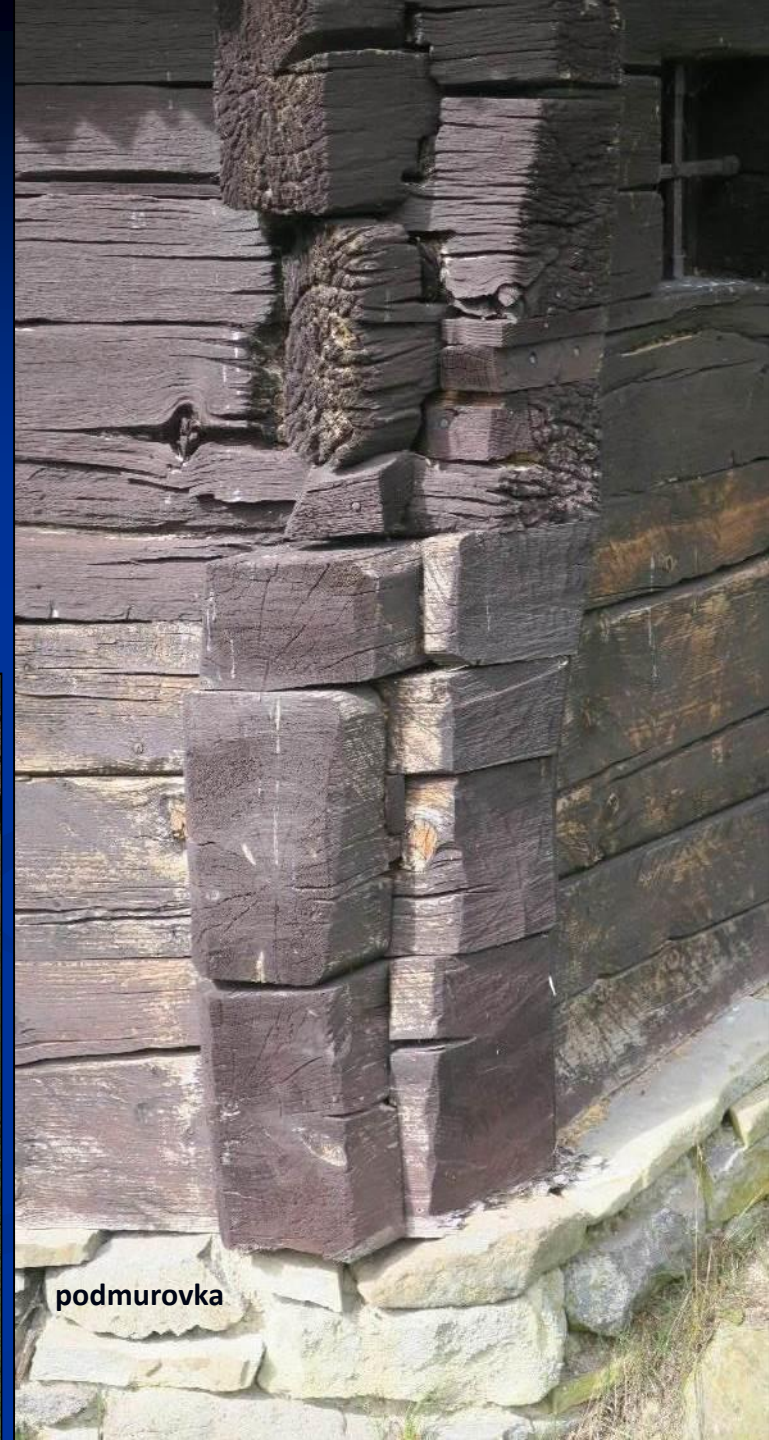
Zrubová konštrukcia

Preplátovanie
rovné úplné

Ruská Bystrá, drevený grkat. Kostol sv. Mikuláša
(1730, Ľ. Suchý 2022)

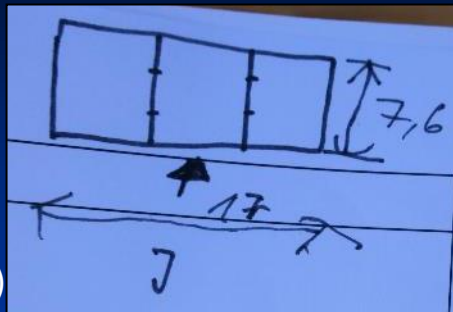
Preplátovanie rovné úplné
s presahom zhlaví (zámok)

podmurovka

Zrubová konštrukcia (polguľáče-jedľa)

Příkazy (ČR) – Hanácké muzeum v přírode
stodola zo Skaličky čp. 3 (z polguľatiny)
(2. pol. 16. st., oprava 18. st. Ľ. Suchý 2021)

Preplátovanie
obojstrannou rybinou

Preplátovanie
rovné

Zrubová konštrukcia

Lučice (ČR) – zrubová konštrukcia domu/polohranenné trámy
(16. st., Ľ. Suchý 2014)

Zrubová konštrukcia

Vyšší Brod čp. 24 (ČR) – zrubová konštrukcia
domu/polohranenné trámy
(16. st., Ľ. Suchý 2014)

Zrubová konštrukcia

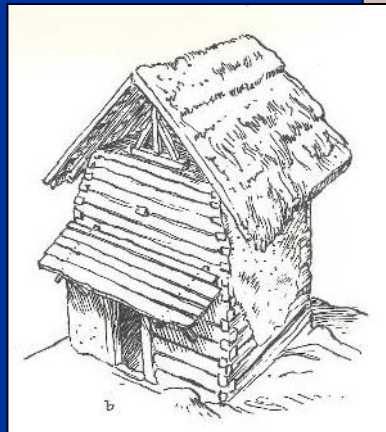
Srub: a) Křečovice, o. Benešov; b) Kouty, o. Opava;
c) Čechovice čp. 20, o. Plzeň-jih; d) Těňovice, o. Plzeň-jih

sýpka/špýchar

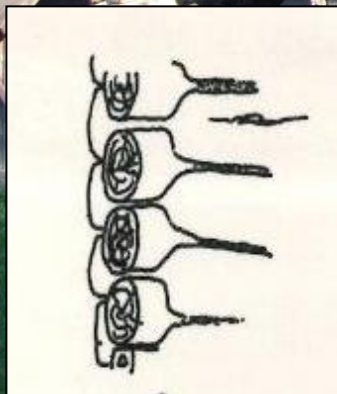
Povrchová úprava zrubu:
Hlinená
mazanica/lepenice

Zdroj: Frolec, V., Vařeka, J.:
Lidová architektúra
Encyklopédie,
ALFA Praha, 1983. s. 208

Zrubová konštrukcia (sýpka, klenutá)

Kouty (ČR), Frolec, Vařeka:
Lidová architektúra, 1983,
s. 208, 232

Zrubová konštrukcia

Kamenica 62 – zrubová konštrukcia
domu/guľatina, hranenné trámy
(19. st., Archív KPÚ Prešov 2020)

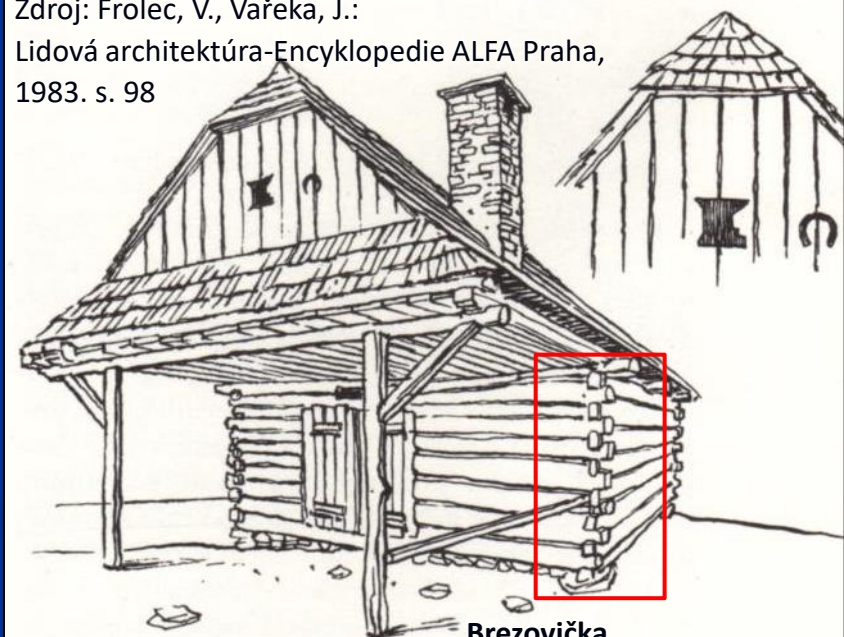
Preplátovanie rovné úplné s
presahom zhlaví v pod strechou

zámok

Zdroj: Frolec, V., Vařeka, J.:

Lidová architektúra-Encyklopédie ALFA Praha,
1983. s. 98

Kovárna; Brezovička, o. Prešov

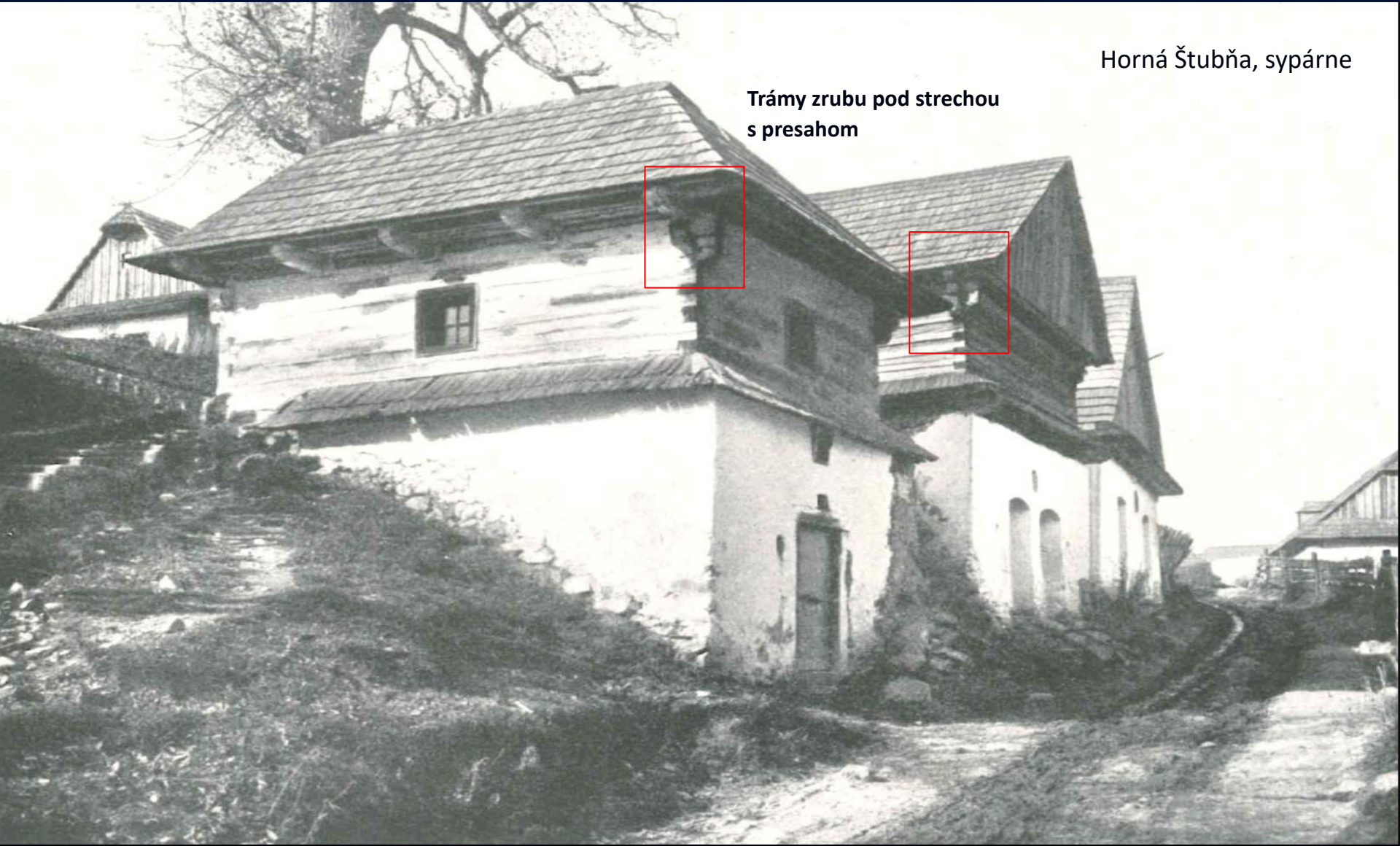
Brezovička,
kováčska dielňa (zaniknutá)

Zrubová konštrukcia nad murovanou polozapustenou pivnicou

Zdroj: Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku, vyd. Jan Štenc, Praha 1925, s. 97

Horná Štubňa, sypárne

Trámy zrubu pod strechou
s presahom

Zrubová konštrukcia/polozemnica guľatina

Čičmany, pivničky

Zdroj: Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku,
vyd. Jan Štenc, Praha 1925, s. 49

Veľatino (UA), chliev
zdroj: M. Volovár 2021

Zrubová konštrukcia

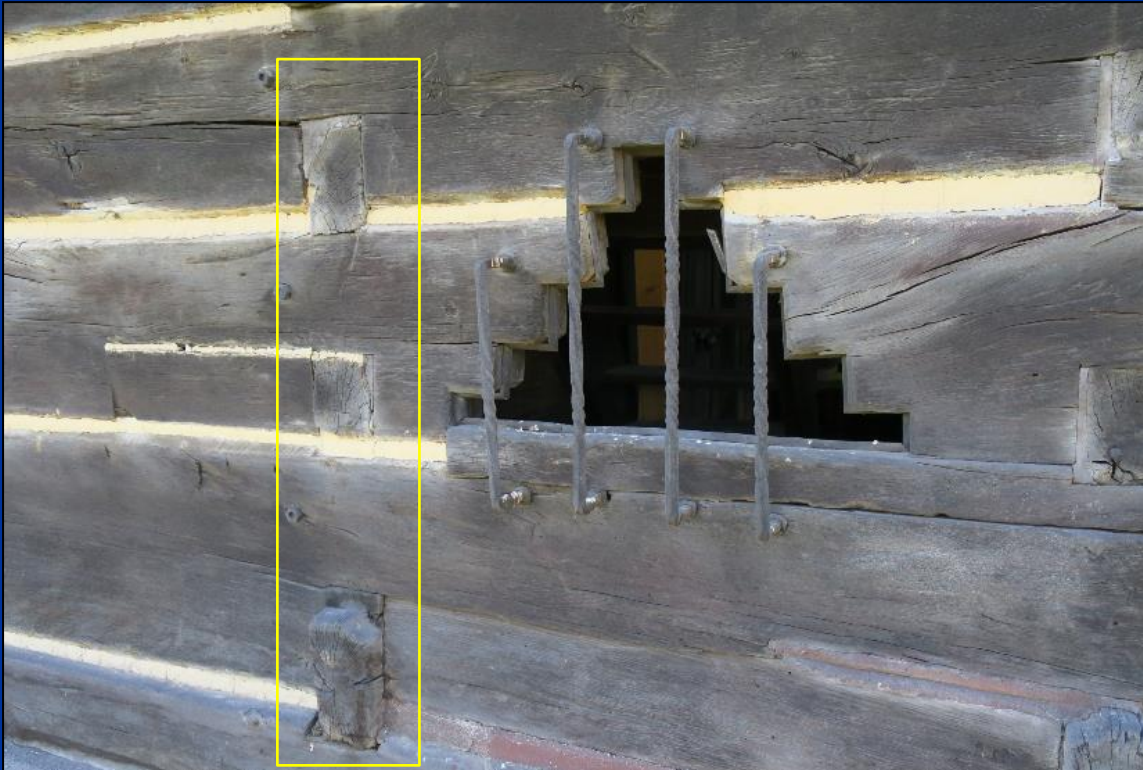

Dobříkov, Kostol Všetkých svätých
(prenesený z Podkarpatskej Rusi-
pôvodne gr. kat. chrám)
(1679, Ľ. Suchý 2017)

Preplátovanie
rovné

Preplátovanie
S ozubom/na
zámok

Zrubová konštrukcia

Hoslovice (ČR), Vodný mlyn - kombinovaná guľatina s trámom
(2. pol. 17. st., Ľ. Suchý 2017, Múzem Strakonice)

Preplátovanie
Na obojstrannú rybinu

Zrubová konštrukcia

Horní Vítkov/Curia Vítkov,
Archeoskanzen – Velmožský dvor 12. st.
(Ľ. Suchý 2019)

Sochová konštrukcia

Zrub z guľatiny, presah
v nároží (preplátovanie)

Zrubová konstrukcia – nárožný spoj (zámkový)

Žitková (ČR), LA, 2020

Autor: J. Štibravý
(TESANÉ s.r.o.)

Přebuz (ČR), LA, 2017

Český Jiřetín (ČR), 2017
Lovecký zámek Lichtenwald

Zrubová konštrukcia – nárožný spoj (rovný plát a zámkový spoj)

Autor: J. Štibravý
(TESANÉ s.r.o.)

Žitková (ČR), LA
stodola, 2020

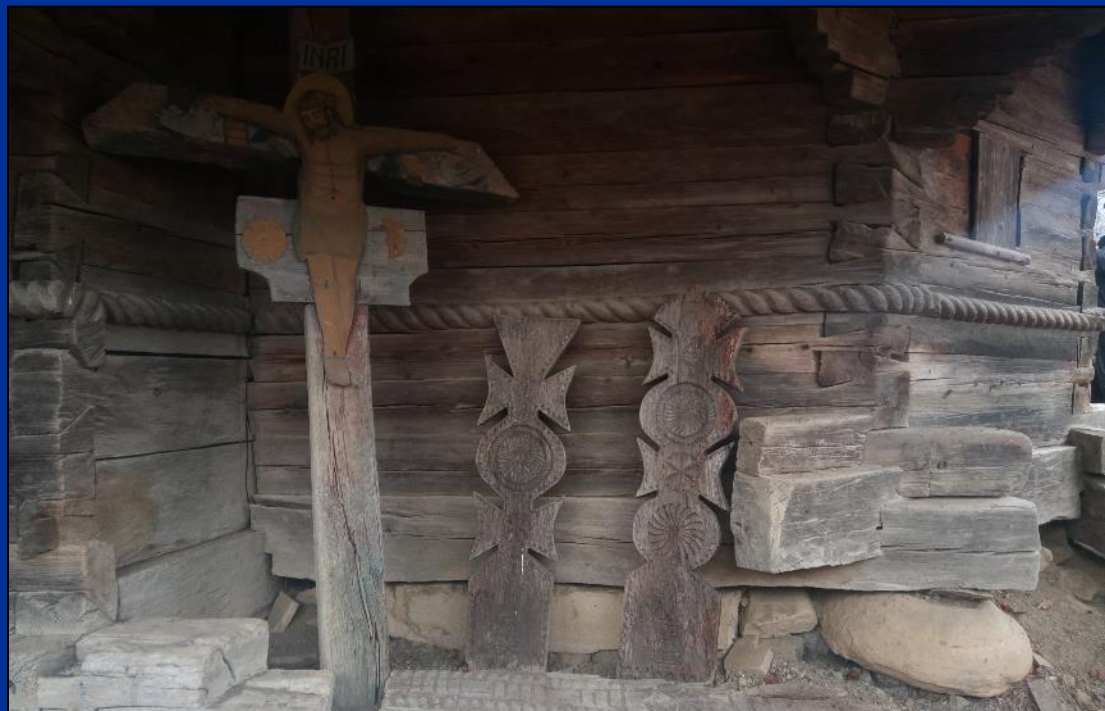
Zrubová konštrukcia(Rumunsko)

Maramures (RO),
drevený kostol
Z. Števková, 2024

Rybinový plát
Pletencová rímša

Zrubová konštrukcia (Rumunsko)

Povergina (RO), drevený kostol
Z. Števková, 2024

- zrub
- late (diagonál)
- hlinená omietka
- vápenný náter

Rybinový plát
(obojsstranný)

Plátovanie
(zámkový spoj)

Rámová (drážková) konštrukcia

Zdroj: Frolec, V., Vařeka, J.: Lidová architektúra-Encyklopedie, ALFA Praha, 1983.
s. 36, 191

Seník; Veletiny, o. Uherské Hradiště

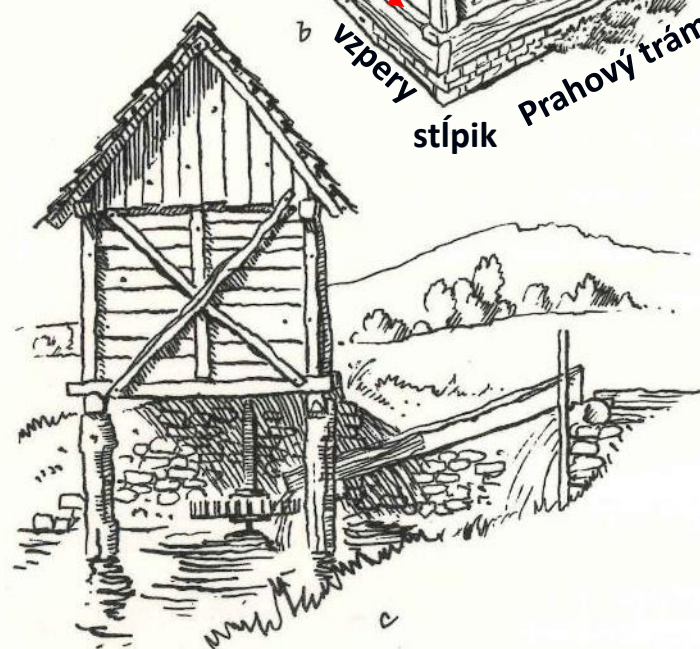
Fošne zasúvané
do drážok

drážky

vzpery

stĺpik

Prahový trám

Rámová/drážková konštrukcia:

- b. Horný Daruvar, stodola (Chorvátsko-Slavónia)
- c. Kaptol, mlyn (Chorvátsko-Slavónia)

Rámová (drážková) konštrukcia pol. 20. st.

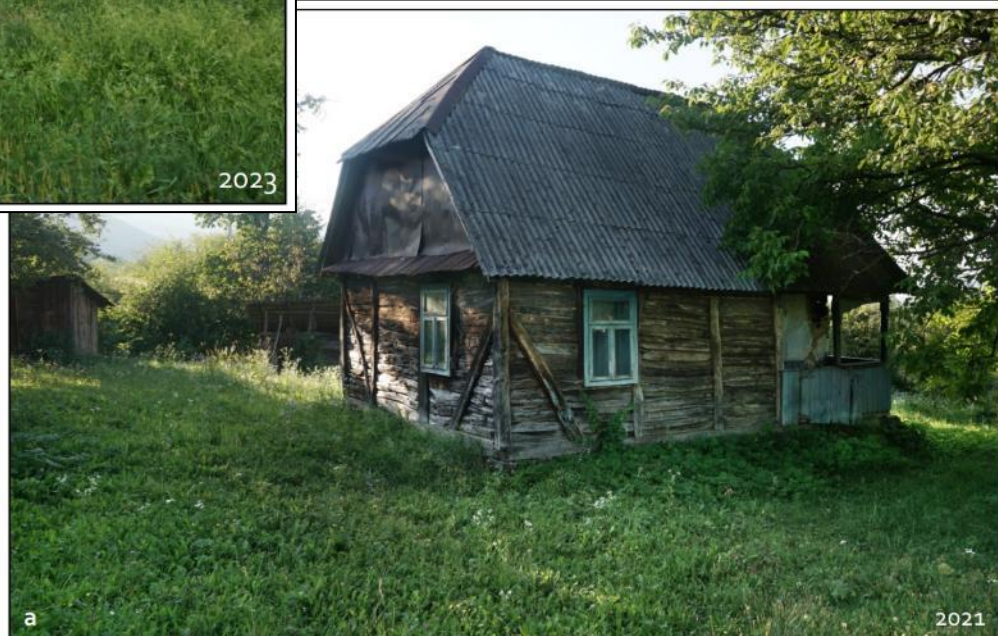
Vyškov, Nova vul. dom 7 (UA)

- Osnova zo širokých dosák
 - Diagonálne pribíjané late
 - Hlinená omietka/mazanina
- (M. Volovár, 2023)

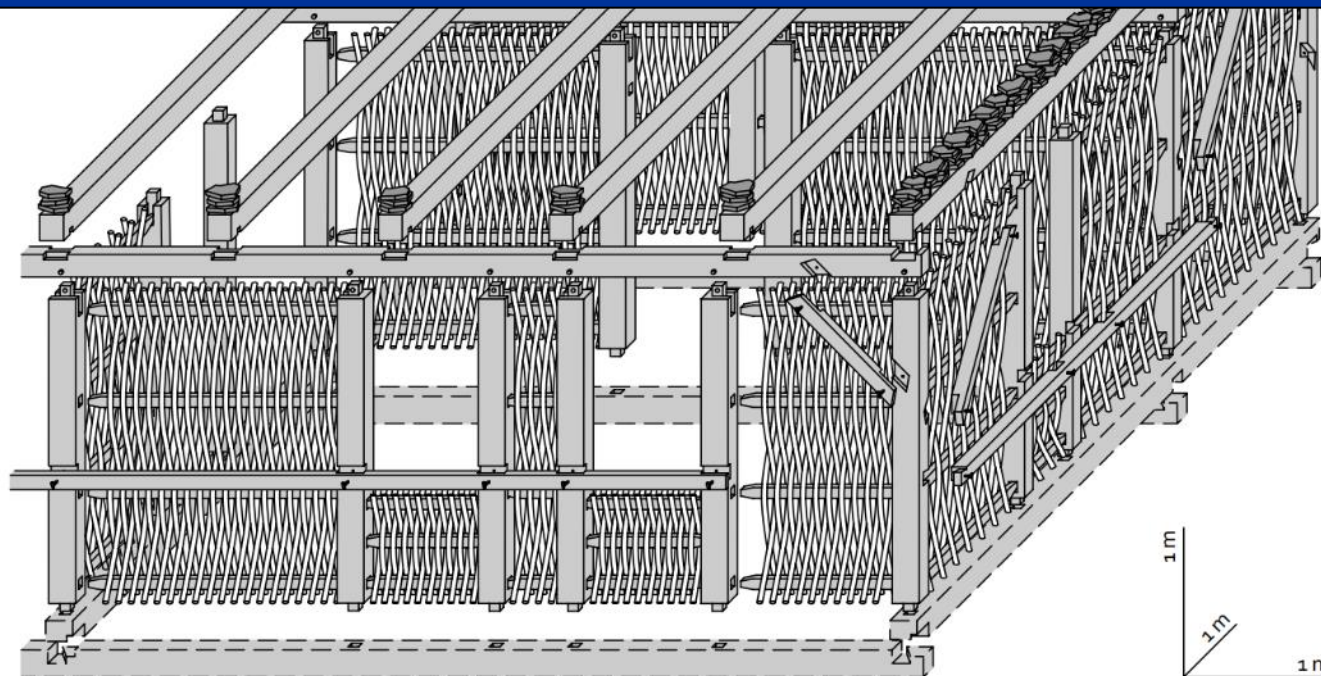
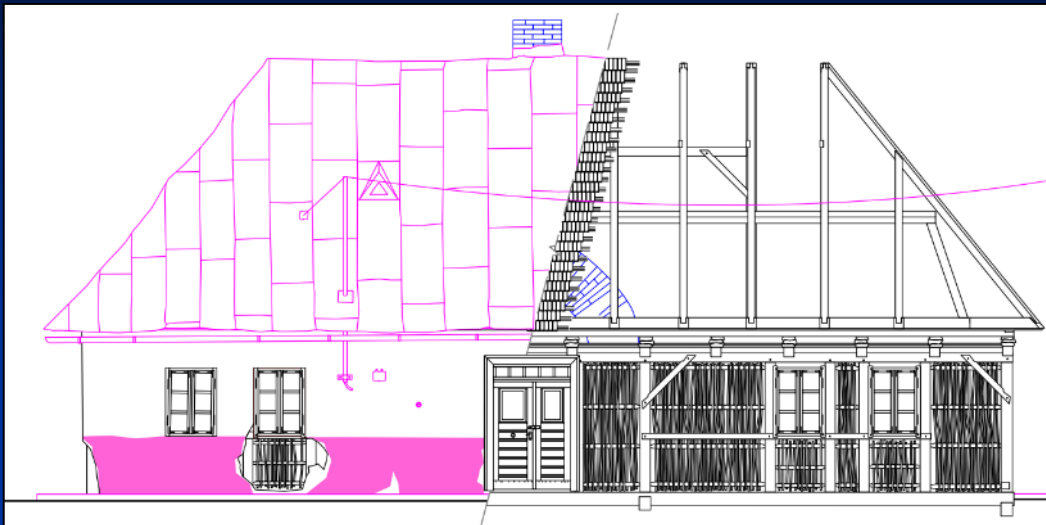
Veľatyno, dom Čerešneva vul. 23 (UA)
M. Volovár, 2021

Vyškov, Nova vul. 7 (UA), detail doskovej výplne, diagonálneho latovania – podklad pod hlinenú omietku) M. Volovár, 2023

Rámová (drážková) konštrukcia prelom 19./20. 20. st.

Krišovská Liesková 67, kúria
- Osnova z horizont. latí
- Vypletaná výplň-zvislá
(M. Volovár, 2019)

Rámová (drážková) konštrukcia - omietaná

Žbince, kôlna a maštaľ
(obnova 1995/96)
M. Volovár

Obr. XIII-7 Žbince 45, prvá etapa pamiatkovej obnovy v r. 1995-96: **a** – vráta kôlne a časť južnej steny maštale; **b** – obnova južnej steny maštale; **c** – interiér, rám priečky medzi maštaľou a zadnou izbou, v pozadí severná obvodová stena; **d** – severná obvodová stena od prednej izby po maštaľ; **e** – severná obvodová stena od maštale po kôľnu (foto V. Sinčáková, 1995-96, zdroj KPÚ-KE, inv. č. súboru fotografií 173).

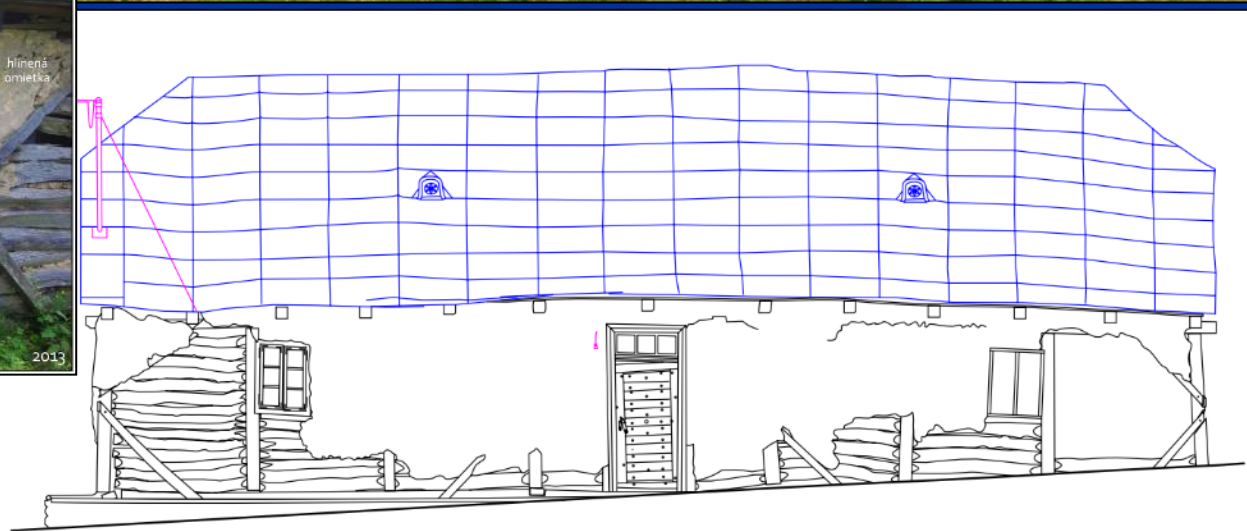
Rámová (drážková) konštrukcia - omietaná

Interiér: zadná izba-komora
(A. Gaľová, 1997)

Koromľa 114, dom a maštal'
s voziarňou (M. Volovár, 2013, 2018)

Rámová konštrukcia

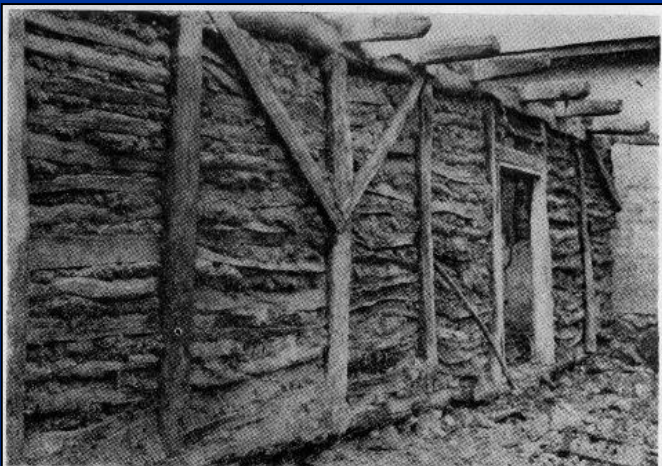
Malé Ozorovce, drevená zvonica
(1619, Ľ. Suchý 2022)

Rámová (drážková) konštrukcia

Obr. 19. Sečovská Polianka č. 77, okres Vranov nad Topľou. Šopa stĺpkovo-rámovej konštrukcie s doštenou výplňou v dolnej časti, pokrytá slamenou krytinou. Foto J. Turzo. Fotoarchív SNM-EÚ, Martin, neg. č. 63 127

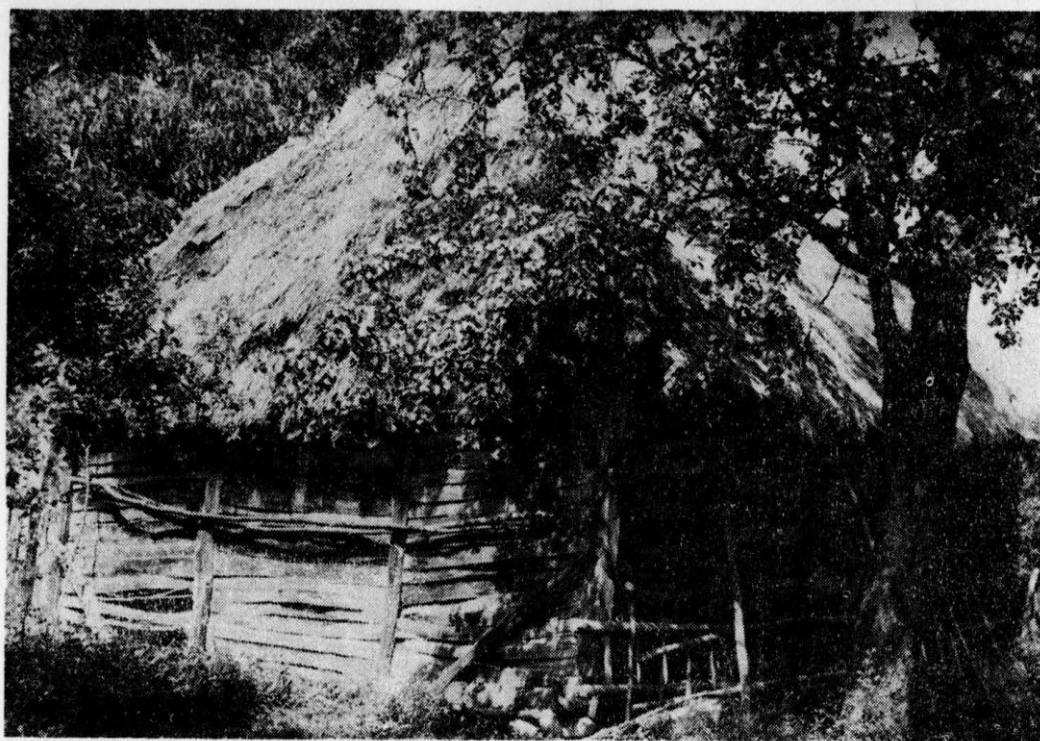

Obr. 9. Sečovská Polianka č. 136, okres Vranov nad Topľou. Odokrytá stĺpková konštrukcia obytného domu osadená v ráme, s trámovou výplňou stien, ktorá je zapustená do žliabkov nosných stĺpov. Foto J. Hyčko. Fotoarchív SNM-EÚ, Martin, neg. č. 39 056

Sečovská Polianka

- stodola
- obytný dom

Trnava pri Laborci

Obr. 23. Trnava pri Laborci, okres Michalovce. Stodola postavená stĺpkovou konštrukciou osadenou v ráme, s trámovou výplňou stien zapúšťanou do žliabkov. Foto J. Hyčko. Fotoarchív SNM-EÚ, Martin, neg. č. 39 047

Dudášová, M: *Charakter ľudového staviteľstva a spôsob života na juhovýchode Slovenska*,
In. Zborník SNM Ročník LXXX-1986, s. 60, 61

Hrazdená konštrukcia (D)

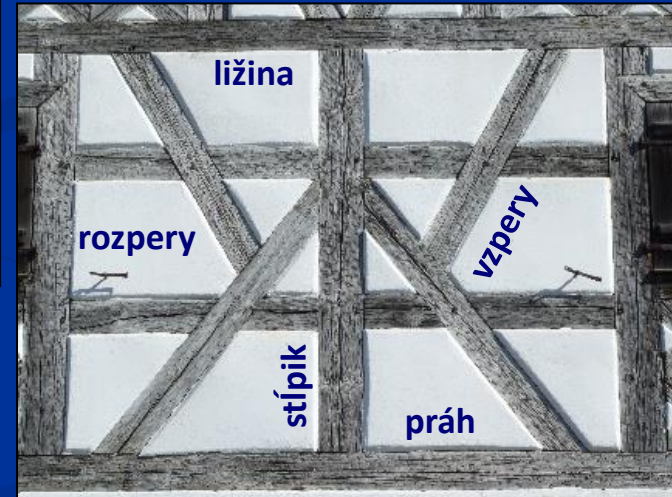

Neusath (D-Bavorsko) – skanzen
hrazdený dom (17. st. Ľ. Suchý 2014)

Výplň:

- laty do drážky
- výplet z konárov
- hlinená omietka
- váp. náter

Skelet/kostra rámu: zostava muža

Hrazdená konštrukcia podlažie pod strechou (pol. 15. st.)

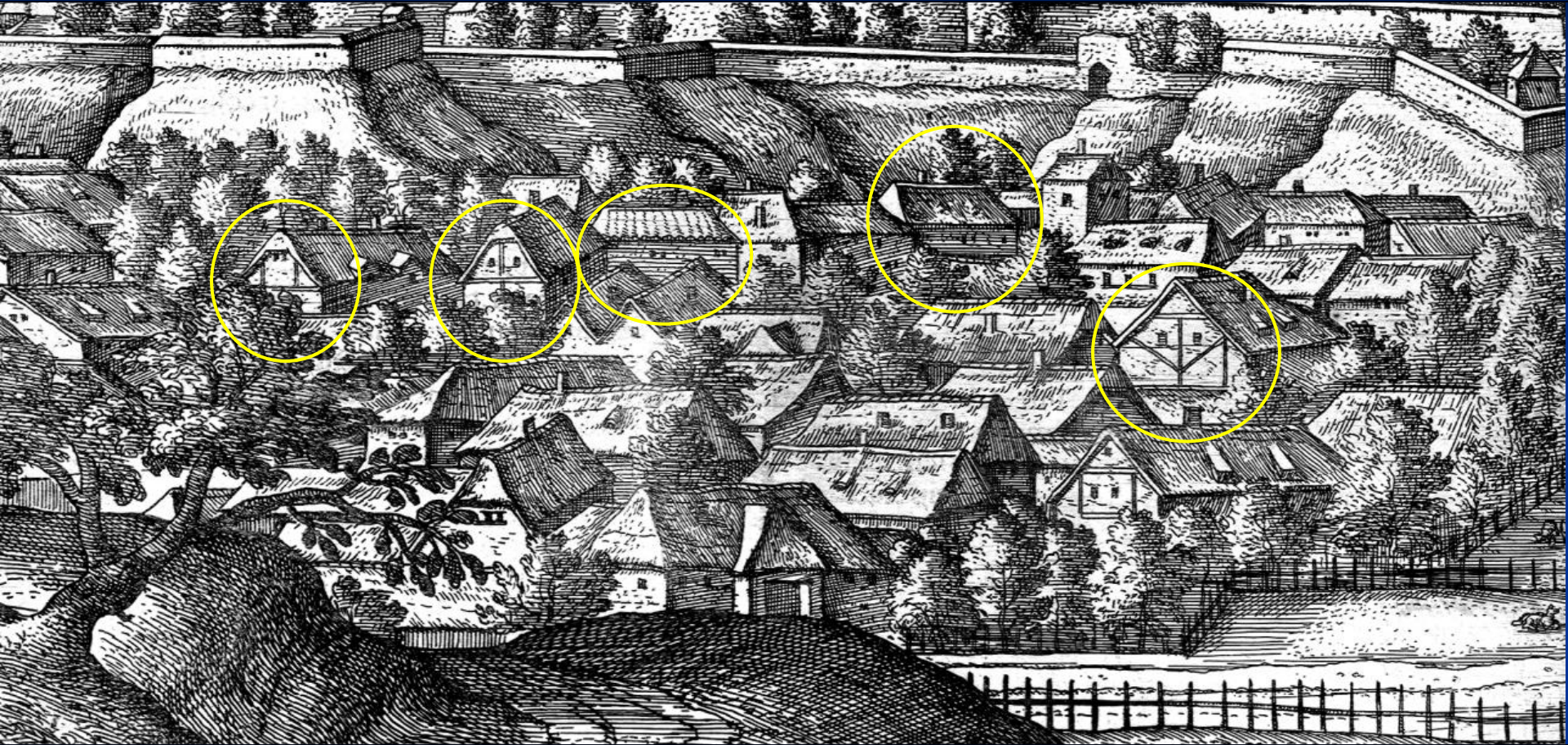
Cheb, Námestie Jiřího z Poděbrad Špalíček,
hrazdená konštrukcia 15. st., zdroj: Suchý 2023

Konstanz/Kostnica, Vežový dom
„Zlatý lev“ (D) – pôvodne románsky,
prestavba 1450 (fasáda 1580)

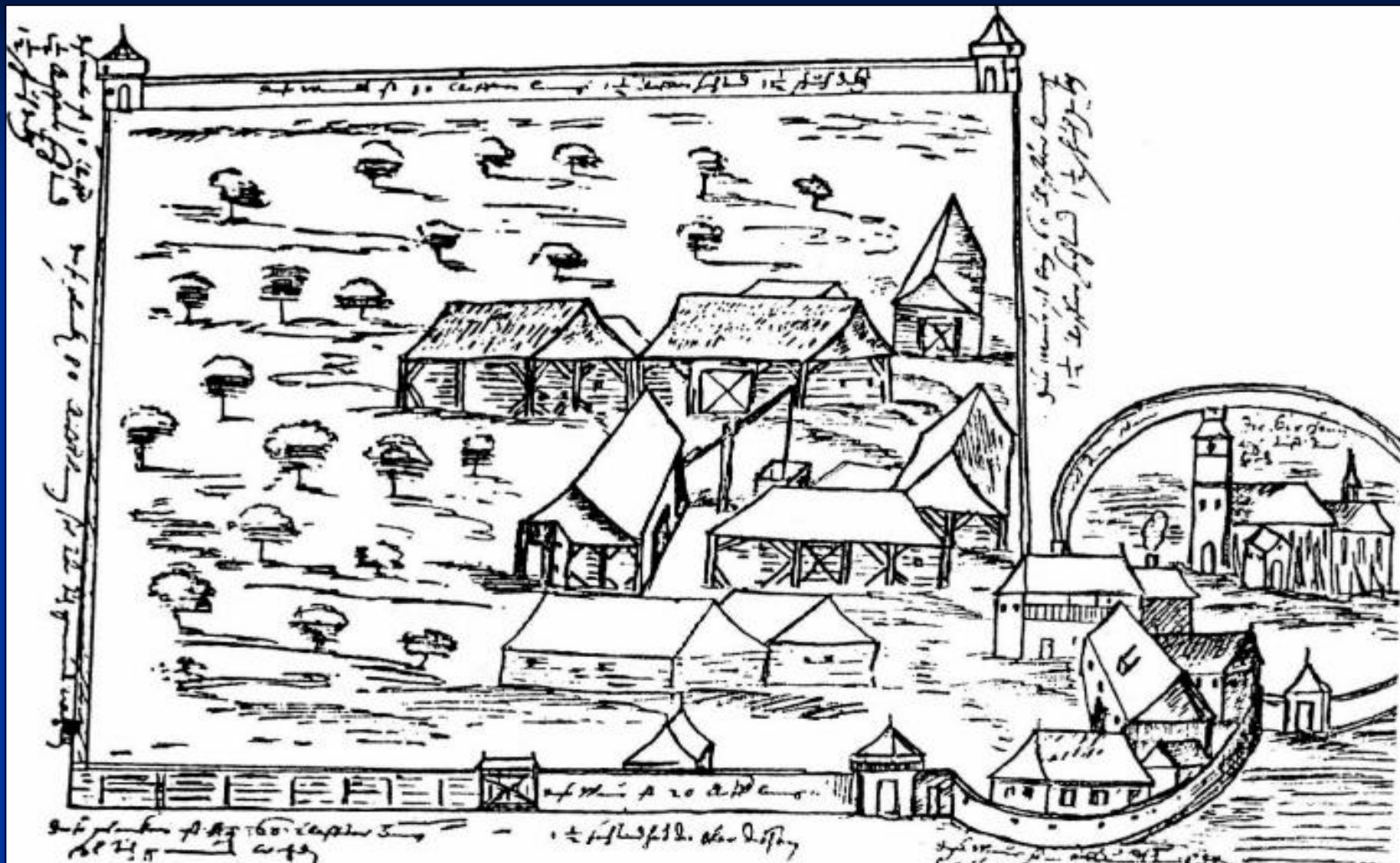
zdroj: Wiednau, A.: Katalog der romanischen
wohnbauten in westdeutschen stätten und
siedlungen, Passau 1983, s. 145

Hrazdená-rámová a zrubová konštrukcia na vedute predmestia Košíc (okolo r. 1600)

Zdroj: E. van der Rye Belga, G. Houfnaglius, zdroj Braun a kol. 1617, 31, 41
https://nl.wikipedia.org/wiki/Egidius_van_der_Rye; https://cs.wikipedia.org/wiki/Joris_Hoefnagel. In. Volovár, M.: Dizertačná práca „Drevený skelet v stavebnej tradícii horného Potisia“, s. 39, 2025

Hrhov (okr. Rožňava) - rámové konštrukcie hospodárskych stavieb na vedute panskej usadlosti (1583)

Zdroj: kresba 1583, zdroj Balassa M 1994, 115;

In. Volovár, M.: Dizertačná práca „Drevený skelet v stavebnej tradícii horného Potisia, s. 152, 2025

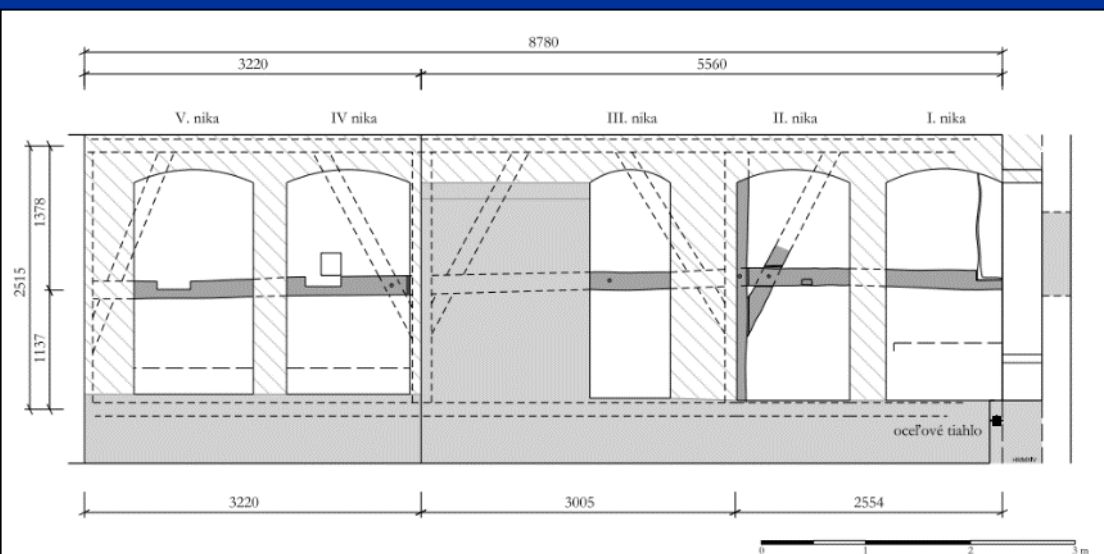
Hrazdená konštrukcia (2. pol. 16. st.)

Prešov
veduta 1668

Prešov, Ul. Ku Kumštu-bašta/bývalá vodárenská veža

(Archív KPÚ Prešov, foto: Ľ. Suchý 2015, grafika: T. Haviar 2013)

Stípková a hrazdená konštrukcia (Fr. 1491)

Nassandres-sur-Risle
Stodola (F-Normandia)
1491-dub, Suchý 2017

Výplň:
omietaný kameň

Hrazdená konštrukcia (15. st.)

Hrazdená konštrukcia (Fr. 15.-17. st.)

Kláštorné hospodárske
objekty (F-H. Normandia)
Ľ. Suchý 2023

Rouen (F-Horná Normandia), meštianske domy (Ľ. Suchý 2023)

Hrazdená konštrukcia – 2. NP (zač. 19. st.)

Salajna (ČR)

Statok-usadlosť, obytná budova
(1802, Ľ. Suchý 2014)

Kombinovaná konštrukcia (1. NP-zrub a murivo, 2. NP-hrazdenka) zač. 19. st.

Hradec nad Nisou, Dom čp. 215 „Koník“
podstienkový po obnove (1812d, Ľ. Suchý 2017)

Hrazdená konštrukcia (Tatranské vily-koniec 19. st.)

Vysoké Tatry-St. Smokovec, Vila Ilona
1889 (Archív KPÚ Prešov, 2016)

Vysoké Tatry-Dolný Smokovec, Vila
Kalinčiak – 1884 G. Majunke
(Archív KPÚ Prešov, 2010)

Vysoké Tatry-St. Smokovec, Vila Alpínka
1893 (Archív KPÚ Prešov, 2014)

Hrazdená/rámová konštrukcia (od obnovy po omietky)

foto: J. Štibravý

Doubrava (ČR), LA, 2015

***... chalupu si muž postaví bez plánů – či z dřeva, či z hlíny
za pomoci ženy a sousedů.***

(Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku, vyd. Jan Štenc, Praha 1925)

